

“ХТО ЗАМІСТЬ КРАПКИ СТАВИТЬ КОМУ...”

11 квітня ц. р. на філологічному факультеті Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова відбувся круглий стіл “Замовте за мене золоте слово”: творчість Бориса Нечерди у сучасній проекції”, присвячений 70-літтю від дня народження Б.Нечерди та 70-літтю кафедри української літератури.

Ініціаторами та безпосередніми організаторами такої форми відзначення подвійно урочистої дати стали *О.Шупта-В'язовська*, доцент, завідувач кафедри української літератури, та *В.Саєнко*, доцент кафедри-ювіляра. Постать і творчість видатного – і при цьому маловідомого! – українського поета Бориса Андрійовича Нечерди (1939-1998) визначили наперед цікавість та неординарність заходу. Пошана до пам'яті майстра ліричного слова зібрала провідних діячів науки та культури Одеси, письменників, викладачів, аспірантів ОНУ ім. І.І. Мечникова.

У вітальному слові, зверненому до учасників та гостей, *О.Шупта-В'язовська* коротко окреслила сучасний стан та перспективи літературознавчого осмислення багатої, жанрово різноманітної спадщини Б.Нечерди. Робота круглого столу проходила у двох напрямках. Перший об'єднав розповіді про яскраві (з одного боку, документальні, з другого – особистісно забарвлені) факти тернистого життєвого і творчого шляху поета, висвітлені його колегами, друзями та знайомими. Художник *В.Кабаченко* розповів про Нечерду-графіка – талановитого виразника своєї манери, невіддільної трафаретним законам. Прикладом цього може слугувати авторське художнє оформлення книжки “Барельєфи”.

Оптимістом, життєлюбом і невтомним “бешкетником” постав Б.Нечерда у спогадах поета *В.Рутківського*. Заслужений працівник культури України *Т.Максим'юк* продемонстрував збережені у власному архіві замальовки Б.Нечерди та машинописні автографи його поезії. Не обминув увагою і складну видавничу долю багатьох творів чесного й відвертого поета-громадянина. Жваву дискусію викликав виступ *А.Колісниченка*, письменника, доцента кафедри української літератури, який порушив питання приналежності Б.Нечерди до феномена “шістдесятників”. Зрештою, присутні погодилися з об'єктивним зауваженням *М.Слабошпицького*, висловленим у передмові до книжки вибраних творів “незручного” для літературного офіціозу митця: “Нечерда – “шістдесятник” і за духовним досвідом, і за ладом мислення”. Дискутували також з приводу обставин, за яких Б.Нечерді було присуджено – на жаль, посмертно – Національну премію України ім. Тараса Шевченка. Теплими словами відгукнувся про літературного побратима поет *Д.Шупта*. Б.Нечерду, на його думку, за життя уславили цілісність і послідовність поглядів та переконань.

Другий напрямок роботи круглого столу, зосереджений довкола літературно-критичного дискурсу про Б.Нечерду, відкрила доповідь *Є.Генової*, аспірантки кафедри української літератури. Молода дослідниця проаналізувала одну з найзворушливіших книжок поета – “Удвох із матір'ю” (1983). Провідною думкою її виступу постала необхідність пошуку нових підходів до творчості митця, важливість усунення затертих стереотипів. Ґрунтовна розвідка *В.Саєнко* була присвячена дослідницьким візіям авторки про доробок Б.Нечерди. У доповіді, запропонованій слухачам тезово, охоплено цілий спектр його творчої спадщини: лірика, проза, графіка. Оригінальним виявилось і з'ясування етимології прізвища “Нечерда” – від “не череда” – *той, що не тримається разом з юрбою...* Завдяки зусиллям *В.Саєнко*, натхненниці ювілейних урочистостей, присутні мали змогу поринути в художній світ Б.Нечерди та *Ю.Коваленка*, гортаючи сторінки альбому з репродукціями

їх картин. Це світ, насичений міфічно-сакральними алюзіями, динамікою настрою, нетиповим, іноді несподіваним баченням дійсності.

Закриваючи роботу круглого столу, *О.Шупта-В'язовська* підкреслила важливість проведення подібних заходів, які істотно виходять за рамки традиційної форми святкування ювілеїв видатних людей.

Б.Нечерду – як митця і як особистість – недоцільно співвідносити з будь-якими формаціями чи канонами. Він неухильно дотримувався правила збереження власного “Я” – правила, сформульованого в поемі “При світлі совісті” (1983). Цей твір належить не до ранніх, а скоріше до підсумкових, проте в ньому відбито незмінну життєву позицію Б.Нечерди: “Хто замість крапки ставить кому, / той не прогавить у путі / нагоду / бути однаковим / на людях і на самоті”. Тож не крапку, а кому поставили учасники круглого столу “Замовте за мене золоте слово” в науковій рецепції творчості поета, прозаїка, графіка, який зробив вагомий внесок у посилення української складової в одесіці. Про митця, твори якого щиро інкрустовані фольклорними й історичними образами, зокрема з безсмертного “Слова о полку Ігоревім”, кожен “зронив... Золоте слово”.

м. Одеса

Марія Цехмейструк

ЛІТЕРАТУРНІ ЗУСТРІЧІ В КАВ'ЯРНІ “КАБІНЕТ”

Сектор літературної критики, започаткований минулого року у Львівському відділенні Інституту літератури НАН України, запровадив традицію обговорення поточних літературних видань у літературній кав'ярні “Кабінет”. На відміну від щотижневих літературних зустрічей з авторами, що їх проводить у “Кабінеті” Юрій Кучерявий, новий проєкт не передбачає участі в обговореннях авторів книжок. Першочергове завдання – наближення до читача видань, автори яких перебувають на відстані від таких літературних посиденьок, але їхні тексти заслуговують на увагу.

Перші три засідання сектора було присвячено романові польського прозаїка Данієля Одії “Тартак” (Чернівці, “Книги – XXI”, 2008), романові Володимира Діброви “Андріївський узвіз” (“Факт”, 2-вид., 2008) і книжці зібраних оповідань та повістей Олександра Жовни “Її тіло пахло зимовими яблуками” (“Піраміда”, 2008). В обговореннях, окрім штатних представників сектора, критиків В.Неборака й І.Котика, взяли активну участь перекладач роману Одії, він же літературний критик О.Бойченко, редактор видання творів Жовни письменник В.Габор та культуролог Ю.Кучерявий.

Якщо перше засідання пройшло в однастайній стримано-оптимістичній тональності, то друге було менш жвавим, а третє взагалі чи не переросло в дискусію. Суперечливість у трактуванні творчості О.Жовни походила головним чином від публіки, серед якої знайшлися як ті, що не шкодували для письменника жодних компліментів, так і ті, що ладні були б взагалі його заборонити. Отже, “кабінетна” аудиторія міста Лева збирається не для того, щоб, уможливившись у фотелях й утамовуючи спрагу, просто слухати, – вона активізується. Наступними об'єктами обговорень мають стати Збігнев Герберт і Тарас Антипович.

м. Львів

Ігор Котик

